Filosofisk diskurs og politisk realisme:

Det globale Vesten

Et arv fra det 20. århundre

Essay skrevet av dr. Stefan Högl

En filosofs oppfordring

Programvaregenerert, ikke-verifisert oversettelse

Første utgave av den fjerde delen av århundret

INNHOLDSFORTEGNELSE

Filosofi, historie, politikk: Politisk realisme og det globale Vesten 5

Det globale Vesten: Filosofi og visjon om universell suverenitet 7

Vestens aksiomer 18

Epilog: Tre leveregler for det kommende kvart århundret 19

Uansett hva historien måtte si om meg når jeg er borte, håper jeg at den vil fortelle at jeg appellerte til deres beste håp, ikke deres verste frykt, til deres tillit snarere enn deres tvil. Min drøm er at dere skal vandre veien fremover med frihetens lampe som leder deres skritt og mulighetenes arm som støtter deres vei.

Ronald Reagan (1911–2004)[1]

Amicis libertatis dedicatum

[1] *Fra en tale holdt på Det republikanske partiets landsmøte 17. august 1992. Ronald Reagan var USAs 40. president og satte i gang en vidtrekkende prosess for avspenning med den daværende lederen av Sovjetunionen, Mikhail Gorbatsjov.*

Kynikere behandler verdier som likeverdige og instrumentelle. Statsmenn baserer praktiske beslutninger på moralske overbevisninger. … For meg er en fornuftig definisjon av realpolitikk å si at det finnes objektive omstendigheter uten hvilke utenrikspolitikk ikke kan føres. Å forsøke å håndtere nasjoners skjebne uten å se på omstendighetene de må forholde seg til, er virkelighetsflukt.[1]

Henry A. Kissinger (1923–2023)

Filosofi – Historie – Politikk: Politisk realisme og det globale Vesten

Sjelden har filosofi, politikk og verdenshistorie ved slutten av en historisk epoke vært så dramatisk sammenvevd som i det 20. århundret, hvis ettervirkninger vi fortsatt lever med i dag. Selv et kvart århundre etter at epoken kalendermessig tok slutt, blir arven etter den knapt lagt merke til, og det er grunnen til at de mange politiske konfliktene ikke viser tegn til å avta. Dette er særlig tydelig på den verdenspolitiske scenen, der det har dannet seg en rekke spenninger og fronter. Situasjonens kompleksitet gjør at mange av våre samtidige nå står rådløse, og det tidligere håpet om en bedre fremtid har for lengst veket for en følelse av resignasjon.

Spesielt i internasjonale relasjoner trenger vi politikere som ikke drives av uærlige ambisjoner, men som utøver sitt embete med personlig ansvar og den nødvendige framsyntheten – med andre ord, som forstår *realpolitikk*. Hvis dette, som Henry Kissinger – som regnes som en *realpolitisk* politiker par excellence – sa i sitatet ovenfor, innebærer å ta hensyn til objektive forhold, trenger vi en rormann som lar seg lede av de foreliggende omstendighetene, det vil si av virkeligheten.

Den som ønsker å styre et skip gjennom farlige farvann, må nemlig alltid holde øye med andre skip, sitt eget potensial og potensielle fienders evner. Rormannen vil være oppmerksom på alt som kan bli relevant. For ham er det faktaene, de faktiske omstendighetene, som teller: det realistiske perspektivet.
Hans idealistiske sinn våger imidlertid å se utover havets horisont – to sjeler slår i brystet hans[2] . Selv i stormfullt hav søker det etter øyer av håp og tillit. I

[1] Fra et intervju med magasinet DER SPIEGEL (28/2009), datert 5. juli 2009.
[2] Kissinger: *«Det finnes ingen realisme uten et element av idealisme.»*

måneskinnet nynner kapteinen sanger om fred og vennskap, hymner om globalt brorskap som rører hjertet hans. Men stormene på det urolige havet overdøver de delikate melodiene. Idealer er som et blikk mot den stjerneklare nattehimmelen: hvem vet om alle noen gang vil finne det samme budskapet i dem?

I motsetningen mellom fakta og visjoner har det dukket opp en tredje dimensjon mellom frontene som erfarne rormenn må ha i tankene: forholdene i havets dyp – virvlene og strømningene som ikke er lett synlige, men som utvilsomt er til stede. Dette er manifestasjoner av vannet, dets elementære egenskaper, nå i stor skala. På elver, innsjøer og hav er dets oppførsel en del av virkeligheten og påvirker dermed navigasjonen.

Å se ned i dypet betyr egentlig å se på menneskets natur, den menneskelige tilstanden – *conditio humana*. Hvordan kan man i det hele tatt forsøke å forstå politikkens essens uten å ta hensyn til menneskene som dens grunnlag? Eksistensielle spørsmål henviser riktignok i utgangspunktet til det filosofisk-teologiske området, ofte med individuell betydning. I siste instans er imidlertid menneskets natur vevd inn i et større verdensbilde med vidtrekkende betydning. Men hva om man fra denne dybden av virkeligheten kan skjelne strømninger som danner en fast konstant – og dermed er virkelige?
En idealistisk teori vil søke filosofisk diskurs bare for ikke å miste fotfestet, ettersom den alltid bør ha det optimale for øye. Men politisk realisme må fokusere enda mer på den menneskelige tilstanden: ikke så mye for å diskutere grunnleggende eksistensielle spørsmål analytisk, men heller for å kunne beregne de praktiske konsekvensene. Først når alle dimensjoner av virkeligheten er tatt i betraktning, kan man snakke om *ekte realpolitikk*.

Dette verket er viet til dette helhetlige synet. Det *globale Vesten* er på en spesiell måte knyttet til det 20. århundrets historie, selv om dets røtter strekker seg langt tilbake i fortiden. Dets grunnlag er tett knyttet til menneskets tilstand, og dets politiske, særlig geopolitiske, konsekvenser peker mot en tid som ennå ikke lar seg forutsi. Den begrepsmessige og innholdsmessige analysen kommer frem til Vestens grunnleggende aksiomer og oppregner de maksimer som *ekte* realpolitikk må ha i tankene i fremtiden.

Det globale Vesten
Filosofi og visjon om universell suverenitet

Konfrontasjon og retorikk

Et nytt begrep har gjort sitt inntog i den politiske sfæren: det *globale Vesten*. Det er forløpt av to begreper som først ble populære i det siste tiåret av det 20. århundret: *globalisering*, som oppstod som en beskrivelse av økende global sammenkobling og gjensidig avhengighet, og det *globale Sør*, et mer vennlig begrep for utviklingsland.[3]

Snakket om det *globale Vesten* begynte først gradvis etter årtusenskiftet og har nå funnet veien inn i det politiske, og særlig det geopolitiske, språket. Det refererer vanligvis til alle de statene som en gang ble klassifisert som en del av den *vestlige verden* eller *Vesten*, i en tid da øst-vest-konflikten dominerte andre halvdel av det 20. århundret. På den vestlige siden sto de liberale demokratiene, industrialiserte land med konstitusjonelle regjeringer ledet av USA, som i øst ble motarbeidet av Sovjetunionens allierte. Da delingen av Europa tok slutt, oppstod snart snakk om globalisering, og ikke bare i forbindelse med verdenshandelen. Verden syntes å ha blitt en global landsby der planetens problemer nå kunne løses bedre. Innenfor rammen av organisasjoner som FN var det endelige målet å etablere en «global innenrikspolitikk»[4] . Dermed ble 1990-tallet et tiår preget av relativ avspenning.

Nå, flere tiår senere, når folk snakker om det globale Vesten, er det vanligvis et retorisk angrep fra autoritære[5] og totalitære stater. De prøver å tegne et bilde av en mektig, globalt aktiv allianse som utgjør en trussel mot alle andre stater. Mot dem står landene i det globale sør, en vagt definert gruppe av land som har ulike ambisjoner, men som uansett ikke regnes som en del av det globale Vesten, men snarere som dets ofre. Når det er tvil, regner autoritære stater seg selv til det globale sør eller erklærer i det minste sin solidaritet med det.

Denne antatte globale motsetningen minner om nord-sør-konflikten, som i det 20. århundre ble brukt til å beskrive forholdet mellom industrialiserte land og utviklingsland. I tillegg til å beskrive ulikhet, lå fokuset alltid på ansvaret for disse forholdene, noe som ofte ble tilskrevet de industrialiserte landene.

Hvis det i dag bare handlet om fordelingen av global rikdom, ville det være mer passende å snakke om «det globale nord», selv om også dette begrepet bare ville

[3] Selv om begge begrepene kan spores tilbake til 1950- og 1960-tallet, ble de bare brukt sporadisk frem til 1980-tallet. Det samme gjelder begrepet «Global North».

[4] Selv om begrepet først ble brukt i 1963 av fysikeren og filosofen Carl Friedrich von Weizsäcker, ble det først populært i forbindelse med de demokratiske omveltningene i Europa.

[5] Sett med kritiske øyne er dette begrepet en eufemisme som vekker assosiasjoner til autoritær oppdragelse, men som likevel kan preges av en viss omsorg og respekt for barn. Begrepet «autoritær» om diktaturer som tråkker på individets verdighet og rettigheter, skyldes utbredt *politisk korrekthet*, noe som er åpenbart innholdsmessig.

være egnet i begrenset grad. Det finnes imidlertid ikke i vanlig språkbruk, og det finnes heller ikke noe «globalt øst», som kunne tjene som et samlebegrep for sosialistiske eller kommunistisk orienterte stater. Faktisk handler det verken om rikdom alene eller om ideologiske levninger fra den kalde krigens tid. I siste instans er «det globale sør» et klossete begrep som er ment å fungere som motsetningen til det retorisk demoniserte Vesten, og som derfor er så vagt og tvetydig som mulig: Det refererer til aksen av autoritære stater som, selv om de på ingen måte er homogene i sammensetningen, forsvarer sin forskjell fra Vesten og ofte søker å fremstille seg selv som det bedre alternativet.[6]

Geografi og historie

Langt fra dagens politisering av Vesten ligger begrepets opprinnelse først og fremst i den eurocentriske kartografien, som også formet diskursen om Vesten og Orienten. Orienten – soloppgangens land – står i kontrast til Vesten, der solen går ned igjen[7] . Hvorvidt Vesten slutter ved Atlanterhavet eller – etter oppdagelsen av den nye verden – i USA, kan være et spørsmål om oppfatning, i likhet med hvorvidt Østen ligger på Den arabiske halvøy eller i det fjerne Japan. Til syvende og sist har hvert punkt på jorden sine egne individuelle og dermed relative referansepunkter, slik at snakk om Vesten i denne sammenhengen har historiske konnotasjoner.

I løpet av nyere historie har det som en gang var en geografisk kontrast, blitt en ideologisk motsetning som nå har fått geopolitisk betydning. Årsakene og tendensene er imidlertid så mangfoldige og motstridende at den opprinnelige motsetningen for lengst har gått inn i en fase som går utover bestemte regioner eller religioner.

Selv den ofte nevnte kontrasten mellom religionene i Vesten og Østen er langt mer nyansert når man ser nærmere på den.[8]

Skillet mellom et vitenskapelig Vesten og et ikke-progressivt Østen er på samme måte begrenset. Avhengig av region og kulturkrets var og er denne kontrasten faktisk observerbar, ofte med betydelig skarphet. Dette gjelder imidlertid også for andre kontinenter og samfunn. Historisk sett hadde ulike oppfinnelser sitt utspring i Østen, , og filosofiske skrifter nådde Europa via det arabisk-erobrede Spania, som fra 1500-tallet og utover tok ledelsen innen de fremvoksende vitenskapene.

---

[6] Sentrale politiske begreper er også gjenstand for konkurranse. For eksempel svarte den kinesiske regjeringen på *«Toppmøtet for demokrati»*, som ble innledet av USAs president Biden i 2021, med et dokument med tittelen *«Demokrati som fungerer».*

[7] Det antikke greske *ἕσπερος / hesperos* (kveld) og det latinske *vesper* (kveld) stammer fra den indoeuropeiske roten *wes- (kveld/natt).

[8]Det kristne-monoteistiske Vesten kan gjerne settes opp mot det overveiende hinduistiske og buddhistiske Østen – i en bestemt historisk periode og innenfor geografiske grenser. Imidlertid må motstrømmene ses bort fra, både de monoteistiske strømningene i det gamle Egypt, Persia og religionene i Østen, men også de panteistiske strømningene i den vestlige verden, for eksempel.

I denne sammenhengen skiller den tyske sosiologen Max Weber mellom de økonomiske systemene i Orienten og Vesten, og tilskriver sistnevnte en høy grad av rasjonalisering. I stedet for personlige relasjoner var det nøkterne prisberegninger som dikterte markedsaktiviteten – og dermed økte produksjonseffektiviteten. I det 20. århundret vekket suksessen til de vestlige industrilandene interessen hos mange land som også ønsket å modernisere seg i denne retningen, det vil si å utvikle sitt potensial[9] . På den annen side har fascinasjonen for de tilsynelatende fjerne kulturene i Østen (og lenger unna) en lang tradisjon i Europa.
Til tross for alle de motstridende trendene og utviklingstrekkene, er én ting klart: Det er ikke ulike religiøse tradisjoner, arkitekturer, språk eller skikker som utgjør kjernen i dagens konfrontasjon. De kan ledsage og illustrere noen av kontrastene, men røttene ligger mye dypere og har for lengst løsrevet seg fra geografien. Det handler om menneskehetens eksistensielle spørsmål og de svarene filosofien gir.

Filosofi og politikk

Når vi i dag plasserer filosofiens vugge i antikkens Hellas, gjør vi det vel vitende om at ulike ideer og begreper oppstod i mange kulturer, kanskje ble diskutert, men kanskje aldri ble nedskrevet. Disse utviklingene blir først historisk håndgripelige når tankegangene ikke ender sporløst, men finner veien inn i samfunnet og videreføres.[10] I denne sammenheng oppnådde de greske filosofene et historisk gjennombrudd. Måten de tenkte på sammenhengene mellom verden og menneskets plass på, har sikret dem en plass i historiebøkene for alltid. Det er her naturvitenskapene og humaniora finner sitt historiske utgangspunkt, det er her det filosofiske grunnlaget for den *globale vestlige verden* ligger, og det er også her opprinnelsen til navnet kan spores.
Den greske filosofien blomstret da kulturell utveksling i Middelhavsområdet, kombinert med en livlig varehandel, skapte et klima der det var mulig å føre en fri diskusjon om eksistensielle spørsmål. Legender som Homer hadde overlevert, lå langt tilbake i fortiden, og modige tenkere søkte etter nye svar på gamle spørsmål. Det første skrittet på denne nye veien er forklaringen av naturen og dens prosesser. De første teoriene om urstoffer og elementer dukker opp, men kan ikke testes på grunn av mangel på teknisk utstyr. Til slutt gjenstår imidlertid mer enn bare spekulasjoner: de grunnleggende mulighetene – atomer, elementer, urprinsipper –

[9] I denne sammenhengen bærer begrepet «utviklingsland» i utgangspunktet med seg et håp for fremtiden; utviklingsmålet refererer naturligvis til økonomiske og politisk-filosofiske mål.
[10] Tradisjoner med filosofiske begreper finnes – uavhengig av hverandre – i mange avanserte sivilisasjoner. Filosofen Karl Jaspers omtalte også perioden fra rundt 800 til 200 f.Kr. som «aksealderen», siden sentrale filosofiske grunnlag «oppstod nesten samtidig i Kina, India og Vesten i løpet av disse få århundrene, uten at de visste om hverandre». (*The Origin and Goal of History*, 1949, 20).

blir allerede formulert i denne epoken, to og et halvt årtusen før den moderne fysikken.

Den greske filosofiens andre søyle omhandler menneskets natur, som påvirker ham både som individ og i hans rolle i samfunnet. Den tar for seg grunnleggende spørsmål om kunnskap, rettferdig livsførsel og sameksistens i fellesskapet. I videste forstand er det derfor spørsmål om politikk[11] og etikk som preger diskursen. Også her utvikles modeller som danner grunnlaget for dagens moderne teorier. Samlet sett utgjør den greske filosofien dermed det sentrale intellektuelle fundamentet for den *vestlige* kulturen.[12]

En ny begynnelse innledet oppdagelsestiden. På slutten av middelalderen var økt handel – akkurat som i antikkens Hellas – knyttet til byenes oppblomstring, og byenes rikdom gjorde det mulig for vitenskap og kultur å blomstre. Universiteter ble grunnlagt over hele Europa.

Med fremveksten av naturvitenskapene ble det i stadig større grad mulig å tyde naturlovene, utforske ukjente regioner og finne nye ruter rundt om i verden. Oppstarten av forskningen muliggjorde snart enestående fremskritt på alle områder innen teknologi, medisin og produksjon av dagligvarer – en utvikling som fortsetter den dag i dag. Vitenskapelig fremgang og dens frukter har formet menneskers liv siden den gang og er blitt et kjennetegn ved den *vestlige* livsstilen. Forskning og vitenskap er imidlertid et universelt fenomen. Selv om de kanskje fikk sitt gjennombrudd i den europeisk-vestlige kulturen, er det forutsigbart at den vitenskapelige tilnærmingen til verden, både i teori og praksis, en dag vil bli en selvfølge over hele verden.

Vitenskapelig fremgang og dens frukter utgjør imidlertid bare én del av den «vestlige identiteten». Avgjørende for *Vesten* er forståelsen av mennesker som individuelle aktører som har ukrenkelige rettigheter til frihet i sin private sfære og retten til å delta i politisk og samfunnsmessig beslutningstaking. Mens statens makt i hovedsak stammer fra den suverene – folket – stammer den enkeltes personlige suverenitet fra den ukrenkelige menneskelige verdigheten.

Fra de tidligste refleksjonene over menneskets natur, via gresk filosofi og opplysningstiden, til dagens «vestlige» forståelse, har det vært en lang reise med mange motsetninger og tilbakeslag. Og likevel er det til syvende og sist dette menneskebildet som danner grunnlaget for et frihetsorientert og demokratisk samfunn. I et slikt samfunn er det statens oppgave å sikre hver enkelt persons individuelle friheter og å garantere at all politikk har en demokratisk forankring

[11] *Politikk* forstås her i vid forstand i tråd med Aristoteles, som beskrev mennesket som *zoon politikon* (et sosialt vesen).

[12] I tillegg kommer prinsippene i romerretten og, i Europa, innflytelsen fra den jødisk-kristne religionen. Disse tre faktorene regnes som Europas grunnleggende søyler. Slutten på den gresk-romerske antikken knyttes ofte til nedleggelsen av Platons Akademi i Athen i 529, samtidig som det første benediktinerklosteret ble grunnlagt på Montecassino – en milepæl for den kristendomsprægede europeiske middelalderen.

gjennom egnede prosedyrer. Fordi lover og forskrifter er nødvendige i praksis, i likhet med domstoler og myndigheter, kan en «vestlig» stat bare eksistere som en rettsstat, ikke som et løst og uforpliktende fellesskap. Enkeltpersoner må til enhver tid kunne stole på at deres verdighet og rettigheter blir beskyttet.

Suverenitet og suvereniteter: den ytterste begrunnelsen

Vesten er avhengig av den skisserte oppfatningen av menneskeverd og personlig og politisk suverenitet som et filosofisk begrep, men også som et politisk, ja til og med geopolitisk paradigme[13] . Oppfatningen av menneskeheten – og dens ytterste begrunnelse – avgjør hvilken politisk, sosial, økonomisk og kulturell orden som er i samsvar med menneskets natur. Vi kan være like sikre på at denne orden vil seire over tid som vi kan være sikre på at et vitenskapelig verdensbilde som samsvarer med universets natur vil seire.

Den mest utbredte innvendingen kommer fra naturvitenskapen og kan oppsummeres slik: Siden alle prosesser i universet foregår i henhold til fysiske lover, gjelder dette også for alle legemer, levende vesener og mennesker. Fra hjerteslaget til de fineste prosessene i hjernen er alt av rent fysisk art og en del av en lang og kompleks kjede av årsak og virkning, lik en urverksmekanisme, bare innenfor biologiens område. Mennesket har verken en subtil sjel eller fri vilje utenfor naturlovene, og det kan heller ikke påvises noen form for verdighet. Det som ikke er tilgjengelig for vitenskapelig forskning, er ikke virkelig.[14]

Selv om dette «naturalistiske» verdensbildet har fått stadig flere tilhengere i takt med vitenskapens økende suksesser, har det en grunnleggende svakhet. Selv om det gjentatte ganger gir inntrykk av å være en fysisk tese, så å si konklusjonen av mange års forskning, er det motsatte tilfelle. Spørsmålet om omfanget av et fysisk verdensbilde er ikke lenger et fysisk spørsmål, men et filosofisk, og befinner seg dermed på et helt annet nivå.

I den filosofiske diskusjonen, som her kun kan antydes[15] , oppstår betydelige problemer når man forsøker å redusere fri vilje og menneskelig bevissthet til nevrale prosesser eller å oversette etiske spørsmål til rene psykologiske tilstander. Et naturalistisk syn på mennesket må imidlertid avvise moralske og estetiske

[13] Begrepet «paradigme» som et helhetlig rammeverk for tolkning og forståelse fremstår som særlig berettiget i dette tilfellet, fordi det, i tillegg til det vitenskapelig-teoretiske nivået (hvor det opprinnelig stammer fra – jf. Thomas Kuhn, 1962), også berører eksistensielle, praktiske og (geo)politiske grunnlag.

[14] David Lewis: (1983, 361): *«Verden er slik* fysikken *sier at den er, og det er ikke mer å si.»* Denne holdningen går under flere navn, som materialisme, positivisme eller empirisme, men bygger i hovedsak alltid på de samme forutsetningene.

[15] Noen ytterligere betraktninger finnes i en egen prolog til dette essayet.

spørsmål som meningsløse, tomme begreper[16] , og menneskets streben etter rettferdighet og søken etter mening som komplekse hallusinasjoner og projeksjoner fra en hjerne, som i sin tur er et ekstremt komplekst apparat[17] , som til syvende og sist bestemmes av biokjemiske årsakssammenhenger, og som styrer organismen. Menneskets selvbilde som autonome vesener forutsetter derfor nødvendigvis at det, i tillegg til fysiske prosesser, finnes en transcendent virkelighet som danner grunnlaget for den menneskelige ånd, verdighet og frihet. Dette gjelder for øvrig også for verdens fysiske oppbygning, hvis årsaker igjen ikke kan være fysiske. I siste instans er opprinnelsen til den fysiske verden ikke en fysisk teori, men et grunnleggende filosofisk spørsmål.

Oppsummert kan det sies at menneskehetens store eksistensielle spørsmål, slik Kant formulerte dem[18] , går utover fysikkens tolkningsramme.
Til slutt bør det bemerkes at det naturalistiske paradigmet er svært kontraintuitivt, fordi alle mennesker, selv dets tilhengere og forkjemperne, i hverdagen opptrer som om de tok etiske beslutninger eller drev med vitenskap av egen fri vilje og utvant hemmeligheter fra verden. Jo mer komplekse diskursene blir, desto mer absurd virker det at nevrologiske programmer alene skal ha bestemt diskursens forløp og samspill.
Uten å ønske å diskutere spesifikke filosofiske eller religiøse begreper på dette tidspunktet, kan det likevel sies at fastsettelsen av menneskelig verdighet (og de rettigheter og plikter som følger av den) krever en transcendent forståelse av verden som også gir rom for videre eksistensielle spørsmål. Det «vestlige menneskesynet» – men ikke bare dette[19] – forutsetter nødvendigvis dette synet på mennesket og dermed på virkeligheten som helhet.
I siste instans er dette ikke et spørsmål om et vilkårlig valg i den forstand at man fritt kan velge mellom flere tilgjengelige alternativer. Faktisk finnes det bare én virkelighet, og den ligger utenfor menneskelig kontroll. Uansett hvilken natur den måtte ha – og uansett hvor opphetet debatten om den måtte være – kan det med

[16] *«Der positivistisk fornuft dominerer feltet og utelukker alt annet … der blir de klassiske kunnskapskildene for etikk og rett utelukket»* – Benedikt XVI i sin tale til den tyske Forbundsdagen 22. september 2011.
[17] Selv en mulig tilfeldighet ville ikke fundamentalt endre den kvasi-programmerte sekvensen av hjernefunksjoner, men ville bare «løsne den opp» med noen få uforutsigbarheter.
[18] *«Filosofiens felt [...] kan reduseres til følgende spørsmål: 1) Hva kan jeg vite? 2) Hva bør jeg gjøre? 3) Hva kan jeg håpe på? 4) Hva er mennesket?»* (*Kritikk av den rene fornuft*, B833, 1787) – I 1897/98 ga den franske maleren Paul Gauguin et maleri en tittel med lignende grunnleggende spørsmål: *«Hvor kommer vi fra? Hvem er vi? Hvor skal vi?»*
[19] Ideologier og vitenskaper som snakker om aktiv kunnskap om nye ting, om solidaritet eller verdier, om etikk og estetikk, peker også på transcendente referanser. For dem, så vel som for mange representanter for den vestlige livsstilen, er denne sammenhengen stort sett ukjent eller virker irrelevant. Faktisk ville individet ellers gå seg vill i en forutbestemt kjede av hendelser, og den antatte ånden ville sveve bort i en permanent strøm av psykologiske illusjoner. Dette ville redusere vitenskapens påstander til absurditet og fornedre mennesker til latterlige marionetter.

sikkerhet sies at det ikke finnes noe annet alternativ enn å akseptere virkeligheten slik den er: Virkeligheten er den ytterste gyldigheten, den står over alt annet: Det absoluttes suverenitet råder.

Flere forstyrrelser: mellom evolusjon og revolusjon

Ved første øyekast fremstår det ovenfor skisserte vestlige begrepet som en vagt konstruert samfunnsmodell som har sin opprinnelse mer i sfæren av politiske og religiøse utopier enn i virkeligheten. Kjernen i kritikken er derfor: Hvis det skisserte begrepet om mennesker med verdighet, rettigheter og suverenitet *faktisk – i virkeligheten* – er i samsvar med deres natur, og hvis den derav følgende frie samfunnsorden derfor er det riktige begrepet, hvorfor har den da ikke på egen hånd seiret gjennom historien, men i stedet så ofte må kjempe for å overleve?
Ved første øyekast virker denne innvendingen berettiget; den fremstår faktisk som åpenbar når man ser på historien og samtiden. Mens vitenskapens vei har vært relativt rettlinjet, kun sporadisk påvirket av religion og politikk, fremstår jakten på en levedyktig samfunnsform som omskiftelig og til tider desorientert. Hvorfor er veien så steinete?
Svaret ligger i ulike gap, tilbakeslag, vedvarende forhold og motstrømsbevegelser, som i grove trekk kan oppsummeres som forstyrrelser. Disse har ulike romlig-tidsmessige, sosiale og kulturelle dimensjoner og kan forsterke hverandre.

- Midlertidige forstyrrelser: Selv om man kan finne begynnelsen til en liberal rettsstat i alle kulturer, er utviklingen av en slik stat – til tross for tidlige forsøk, for eksempel i antikkens Hellas – en relativt moderne utvikling som ikke hadde bred støtte blant befolkningen. Først i det 19. og 20. århundre, da borgerne oppdaget sin egen handlekraft og suverenitet, fikk ideen om menneskerettigheter og demokrati fotfeste – med de velkjente hindringene og tilbakeslagene.

- Romlige forstyrrelser: Mens vestlige verdier har klart å etablere seg i én del av verden, har tradisjonelle systemer beholdt sin status andre steder. Dette kan skyldes manglende bevissthet om egen suverenitet, slik at man kan snakke om en mangel på opplysning om egen modenhet. Samtidig bremses denne naturlige utviklingen av politiske eller religiøse krefter.

- Kronologiske forstyrrelser: Selv om bevisstheten om egen suverenitet er en grunnleggende del av menneskets eksistens, har historien gjentatte ganger vært vitne til fremveksten av restaurative og reaksjonære bevegelser som setter spørsmålstegn ved verdiene som en gang ble oppnådd med så stor møye. Selv om vestlige verdier – og den velstanden som følger med dem – har fått global tiltrekningskraft, er den historiske

utviklingen på ingen måte automatisk. Det hittil mest betydningsfulle tilbakeslaget var fascismens periode i Europa, særlig nasjonalsosialismen i Tyskland.[20]

- Personlige forstyrrelser: Tilknytningen til liberale demokratier kan svekkes på ulike nivåer og snu til det motsatte, både blant vanlige borgere og politiske ledere. Selv misnøye med sosiale, økonomiske eller politiske utviklingstrekk kan føre til at de mest grunnleggende søylene i menneskelig sameksistens forlates, alltid ledsaget av faren for et generelt samfunnsmessig tilbakeslag.

- Kulturelle forstyrrelser: Et blikk på samfunn som anser seg som frie og demokratiske viser at det selv innenfor nasjonale grenser finnes ulike synspunkter på hvilke grunnleggende verdier som bør danne grunnlaget for staten. Dette handler ikke om enkeltlover og politiske retningslinjer, som deretter skal avgjøres i den demokratiske prosessen, men om grunnleggende spørsmål knyttet til etikk, politikk, religion og kultur. Selv på tvers av land finnes det mer eller mindre betydelige forskjeller i forståelsen av demokrati og frihet.[21]

- Strategiske forstyrrelser: Å forsvare den frie verden mot ekspansive og autoritære krefter og sikre sin egen eksistens – militærbaser, råvarer, allierte – fører gjentatte ganger til strategiske allianser med stater hvis indre forfatning strider mot ens egne verdier. Det moralske dilemmaet er åpenbart og kan føre til farlig likegyldighet blant både borgere og politikere.[22] Dette kan skape et inntrykk av likestilling og legitimere en varig sameksistens.

Hvis man forstår oppdagelsen og realiseringen av liberale og demokratiske prinsipper basert på rettsstaten som en gradvis utvikling med ulike forutsetninger fra kultur til kultur, må man forvente slike forskjeller fra begynnelsen av. Selv om

[20] Sosiologen Jürgen Habermas beskriver den demokratiske omstillingen som begynte i etterkrigstidens Tyskland som en *«økonomisk og politisk, og senere i noen grad også kulturell, prosess som først vil bli irreversibel når den kulturelle vestliggjøringen har gjennomsyret hele befolkningens mentalitet»* (i et intervju med Barbara Freitag i juli 1989).

[21] Selvfølgelig gjenspeiles ikke et samfunns virkelige forståelse av personlig verdighet og frihet hos middelaldrende voksne med gjennomsnittlig inntekt som står med begge beina plantet på jorden. De virkelige verdiene gjenspeiles snarere i situasjonen til unge mennesker, eldre og sosialt utsatte grupper, samt i forholdene i fengsler, militæret og andre institusjoner og myndigheter som kan påvirke den personlige suvereniteten.

[22] Det strategiske prinsippet *«min fiendes fiende er min venn»*, som har vært kjent i årtusener, kan være strategisk berettiget i eksistensielle krisesituasjoner, men det kan ikke erstatte de etiske grunnlagene for (makt)politiske beslutninger.

det gjennom historien har vært gjentatte revolusjonære bevegelser fra diktaturer til demokratier, er den historiske prosessen likevel evolusjonær av natur.

Geopolitikk og visjon

Forutsatt at det ovenfor skisserte menneskesynet, innenfor rammen av et verdensbilde som er åpent for transcendens, faktisk stemmer overens med virkeligheten, kan man anta at ideen om en liberal og demokratisk stat, til tross for mulige tilbakeslag og på lang sikt, vil seire gjennom historien. Denne observasjonen kunne allerede gjøres i det 20. århundret, da det ble klart at individets verdighet og frihet ikke bare sprang ut fra et filosofisk begrep, men samsvarte med bevisstheten hos mange mennesker i alle deler av verden.[23] Faktisk ble det satt i gang en rekke demokratiske prosesser og fredsinitiativer på 1990-tallet, noe som fikk enkelte forskere til å forutse fremveksten av en «global innenrikspolitikk»[24] som gradvis ville løse internasjonale konflikter.
Fra et geopolitisk perspektiv har imidlertid bildet av et fellesskap av stater som nå beveger seg mot et demokratisk fellesskap i sitt eget tempo og på sine egne vilkår, blitt overhalet av en motsatt virkelighet. For ved siden av statene i den «frie verden»[25] finnes og har det alltid vært en rekke diktatoriske regimer hvis primære mål er å beholde makten eller gjennomføre en politisk eller religiøs ideologi, og som motsetter seg den vestlige verden – om nødvendig i fellesskap. De mistenker kanskje i det skjulte at det før eller senere vil finnes, ja, må finnes, en vei til frihet, men de motstår denne innsikten og konsekvensene som følger av den. I siste instans motstår de en virkelighet det er umulig å motstå.

Motstridende prinsipper: «To verdener»

På den internasjonale politiske scenen[26] finnes det en betydelig konflikt mellom autoritære og frie stater, som i sin natur er fundamentalt asymmetrisk. Årsaken ligger i de motstridende synene på samfunnslivet.
I den demokratiske verden eksisterer staten for borgernes skyld. Dens eneste berettigelse er å gjøre det mulig for mennesker å leve i verdighet og å avverge eventuelle inngrep i deres suverene livsform så langt det er mulig. I et fritt samfunn må staten begrunne sine handlinger og bevise at strengere restriksjoner er

[23] Filosofen Francis Fukuyama snakket om «historiens slutt» allerede i 1989, da mennesker over hele verden krevde sine rettigheter og suverenitet, og dette viste seg å være et universelt krav.
[24] Se fotnote 4.
[25] Dette alternative begrepet er også historisk ladet – helt siden øst-vest-konflikten.
[26] Det metaforiske begrepet vekker assosiasjoner til et teaterstykke, men disse virker kyniske i den grad millioner mister livet og verdigheten, og mange milliarder blir politisk, sosialt og økonomisk berørt. Ødeleggelsen av ressurser skjer på global skala og setter til slutt sitt preg på praktisk talt alle på planeten.

nødvendige og uunngåelige. Det er ikke borgeren som må rettferdiggjøre sin frihet, men staten som må rettferdiggjøre sine inngrep.
I autoritære og totalitære stater er dette prinsippet snudd på hodet: staten og dens politiske ledelse er suverene, enten det er på religiøst, politisk-ideologisk eller personlig grunnlag. Individet, i den grad man fremdeles kan snakke om noe slikt, er underordnet denne statsinteressen i alle henseender. Selvfølgelig finnes det gradvise forskjeller: «Milde» diktaturer kan la økonomiske og sosiale aktiviteter være i fred og bare forfølge politisk kritikk, mens totalitære regimer ønsker å kontrollere folks tanker og selve deres eksistens vilkårlig. Til syvende og sist er imidlertid individet maktesløst overfor det herskende regimet; det kan verken gjøre krav på rettigheter eller verdighet, dets handlefrihet blir tildelt det ovenfra og kan når som helst begrenses eller inndras. En eksistensiell risiko preger hele deres liv og forvrenger det sosiale samlivet – og noen ganger også den enkelte personlighet – helt ned til minste detalj. Raison d'état – regimets overlevelse – dominerer og påvirker alle områder av menneskets tilværelse.[27]

Internasjonalt nivå

Denne prioriteringen i autoritære stater gjenspeiles på det internasjonale nivået: alle anstrengelser er rettet mot å sikre det herskende regimets eksistens og makt, og alle andre politiske eller ideologiske mål er underordnet dette arbeidet. Siden prioriteringen av å opprettholde makten allerede innebærer at menneskerettigheter og økologiske eller kulturelle verdier blir innskrenket, ignorert eller bekjempet internt, har disse verdiene heller ingen betydning for et diktatur i dets internasjonale relasjoner – bortsett fra som propaganda i kampen mot reelle eller oppfattede trusler mot regimet.
Den umiddelbare faren for autoritære systemer kommer fra deres likemenn: fordi de verken respekterer sine egne borgeres suverenitet eller andre staters, finnes det ingen bindende regler for gjensidige relasjoner: maktprinsippet gjelder – utadrettet vold er alltid rettet mot å sikre regimets eksistens. På internasjonalt nivå råder jungelens lov – militærmakt er nødvendig for å overleve. I et klima preget av mistillit er allianser ofte usikre, og ens egen eksistens er stadig i fare.
En grunnleggende – intern – fare for undertrykkende regimer er deres egne borgere, som kan gjøre motstand mot undertrykkelsen og kreve sine individuelle og politiske rettigheter. Selv om demokratiske stater i prinsippet støtter undertrykte folk og forsvarer deres rettigheter på internasjonalt nivå, begrenser de vanligvis sine aktiviteter til uttrykk for solidaritet og resolusjoner. Aktiv bistand, som også ville innebære kraftfull inngripen, kan bare forventes i ekstreme unntakstilfeller.

[27] I virkeligheten refererer disse begrepene til arbeids- og utryddelsesleirer, tortursentre, undertrykkelse og grusomheter av ufattelige proporsjoner: de er de dypeste eksistensielle avgrunnene.

Mens den frie verden kan danne allianser for å beskytte seg mot militære angrep fra diktaturer, er mulighetene for å komme undertrykte folk til unnsetning fortsatt begrenset. Demokratiske stater unngår generelt bruk av militærmakt eller politisk press fordi de stoler på forhandlinger, forståelse og velvilje. Videre er det alltid en risiko for at utenlandsk inngripen vil bli møtt med skepsis av befolkningen, noe som tvinger politiske beslutningstakere til å trekke tilbake sin støtte. Ved hvert nytt valg er det en mulighet for at den politiske stemningen vil endre seg og at selv historiske allianser vil opphøre.

Åpenhet for endring og det politiske lederskapets avhengighet av suverene borgeres vilje er det sentrale kjennetegnet ved frie samfunn. Samtidig utgjør denne gjennomsiktigheten og åpenheten en sårbar flanke for aksen av autoritære stater. De forsøker derfor å manipulere opinionen og stemmeatferden gjennom politisk propaganda på alle nivåer og å utfordre de respektive samfunnene gjennom iscenesatte kriser. Midlene spenner fra bevisst spredning av falsk informasjon til å skape migrasjonspress ved ytre grenser, til militære provokasjoner og angrep. I tillegg kommer et konstant press på enkeltborgere og organisasjoner som motsetter seg den autoritære aksen, noe som gjør dem til mål for medie- eller fysisk vold. Målet er til syvende og sist å destabilisere demokratiske stater gjennom et bredt spekter av tiltak på alle nivåer, og dermed avskrekke dem fra deres forpliktelse til å bevare og fremme global frihet.

Selv blant politikere er bevisstheten om disse makt- og innflytelsesfaktorene ganske begrenset. Troen på at autoritære stater ønsker fredelig sameksistens og har potensial for demokratisk utvikling, er mer tiltalende enn en nådeløs analyse av den politiske situasjonen.[28] I tillegg blir prinsippene til den frie verden – det *globale Vesten* – gjentatte ganger misforstått og utvannet.

Vestens aksiomer

I motsetning til sekulære og religiøse ideologier kjennetegnes Vesten av en viss avholdenhet: den mangler eskatologiske paradigmer, økonomiske planleggingsscenarier og utopiske samfunnsmodeller. Løftet om et liv i frihet og verdighet virker nærmest innholdsløst. Faktisk handler det om noen få

[28] Henvisningen til en angivelig «fredelig sameksistens» under den kalde krigen er villedende, ikke bare med tanke på konfliktene som fant sted samtidig. Selv om et atomvåpen-dødvann mellom supermaktene gjorde direkte militær konfrontasjon umulig, var virkelig fredelig sameksistens først mulig etter endringene i Sovjetunionen og omveltningene i Øst-Europa. Denne typen tvungen sameksistens kan derfor bare være midlertidig, like midlertidig som den tvungne interne sameksistensen mellom et diktatorisk styre og dets undertrykte borgere.

grunnleggende aspekter og strukturer[29] . Vestens frihet har også en aksiomatisk dimensjon:

1. Det absoluttes suverenitet: Det åpne-transcendente fundamentet

Dette virkelighetssynet er et nødvendig grunnlag for å forstå menneskets natur samt politiske og vitenskapelige aktiviteter. Bare på dette grunnlaget kan videre eksistensielle aspekter diskuteres, med ulike ideologiske og religiøse referanser. Fri og åpen diskurs uten ideologiske begrensninger er en essensiell kjerne i Vesten.

2. Individets suverenitet: Retten til å forme sitt eget liv

Menneskenaturen og menneskeverdet bygger på en transcendent forståelse av virkeligheten. Dette synet på menneskeheten gir opphav til grunnleggende menneskerettigheter som garanterer den enkelte den suverene retten til å forme sitt eget liv. Denne eksistensielle kjernen i menneskets tilværelse er i grunnen uomtvistelig: individets suverenitet er ukrenkelig, selv i demokratiske beslutninger.

3. Folkesuverenitet: Samfunnet bestemmer selv over sine egne anliggender

Samfunnets politiske reguleringer må ha en demokratisk opprinnelse, det vil si at de må være basert på valg og folkeavstemninger. Samfunnets utvikling er i grunnen åpen. Folkesuvereniteten gjenspeiler individets suverenitet på statsnivå – begge suverenitetene er gjensidig avhengige: akkurat som individuell frihet kommer til uttrykk i politisk deltakelse, er demokratiet basert på politisk modne – og dermed også frie – borgere.

4. Solidaritet gjennom verdier i stedet for organisering av interesser

I motsetning til autoritære stater, som har alliert seg på grunnlag av subjektive interesser som kan være motstridende og foranderlige, hviler Vestens intellektuelle grunnlag på et transcendent begrep der verdier og verdighet ikke er forhandlingsbare, men er forankret i en dypere objektiv virkelighet, og derfor faktisk gjelder. På internasjonalt nivå må denne filosofiske kontrasten føre til en solidaritet mellom vestlige nasjoner som aldri settes i tvil, selv i møte med de sterkeste politiske uenighetene. Dette innebærer også å stå sammen mot autoritær ekspansjon.

[29] Dette refererer ikke til det byråkratiet som er fullt ut tenkelig i en fri rettsstat, med alle dets fordeler og ulemper, men snarere til avkall på ideologisk «programmering» av mennesker.

5. Geopolitisk visjon: Det universelle Vesten

Prosjektet «Det globale Vesten» er et universelt prosjekt som etisk sett kun kan rettferdiggjøre sameksistens med autoritære stater på en overgangsbasis. Hvis man aksepterer gyldigheten av universell menneskelig verdighet og menneskerettigheter som grunnlaget for alle samfunn, er det å se bort fra dem et onde som må overvinnes. Autoritære systemer er *i sin natur* ute av stand til å eksistere på en bærekraftig måte og har derfor kun en begrenset eksistens, og det er grunnen til at «Det universelle Vesten» er et iboende anliggende for Vesten[30] som ikke kan skilles fra dets essens.

På grunn av sin manglende demokratiske ansvarlighet overfor folket – i siste instans på grunn av sin motsetning til det filosofiske grunnlaget for virkeligheten – *har autoritære regjeringer i beste fall begrenset suverenitet på grunn av denne mangelen på gjensidighet.*[31]

Ekte realpolitikk, dvs. en politisk holdning som alltid ser på *menneskets tilstand* som grunnlag for handling ved siden av geostrategiske forhold, må aldri glemme disse sammenhengene. Den kan derfor bare blomstre på grunnlag av de prinsippene som her presenteres som Vestens aksiomer, uansett hva de måtte komme til å kalles i en fjern fremtid.

Epilog: Tre leveregler for det kommende kvartårhundret

Etter de håpefulle første årene etter slutten på øst-vest-konflikten, som kastet et i det minste tentativt lys over praktisk talt alle verdenshjørner, har den internasjonale situasjonen mørknet i mange regioner siden årtusenskiftet.

På internasjonalt nivå har det forrige århundrets systemkonflikt vendt tilbake i en modifisert form: en akse av undertrykkende regimer, knyttet til et nettverk av autoritære eller likegyldige stater, har satt seg som mål å etablere en motbevegelse til den frie verden og gradvis fortrenge den.

Stilt overfor denne historiske utfordringen har den globale vestlige verden lenge fulgt en defensiv strategi og ignorert den voksende faren fra den autoritære bølgen: militært, politisk og når det gjelder de filosofiske grunnprinsippene. Erosjonen har to sider: på den ene siden dukker det opp autoritære tendenser i flere stater, og på

[30] I motsetning til den økonomiske og kommunikasjonsteknologiske globaliseringen på 1990-tallet, er det vi nå ser en globalisering av menneskeverdet i sammenheng med et filosofisk basert verdensbilde. Det handler aller minst om en ensartet kultur som menneskehetens etniske mangfold måtte forsvinne bak.

[31] I unntakssituasjoner, som for eksempel ved omstyrtelsen av et diktatur, kan en regjerings legitimitet midlertidig oppstå utenfor de demokratiske prosessene. Uansett og til enhver tid må imidlertid individets suverenitet gis høyeste prioritet.

den andre siden er det gjensidige samarbeidet – inkludert militær solidaritet – i alvorlig fare.
I denne historiske prøvelsen er det behov for en grunnleggende tilbakevending til den liberale bevegelsens grunnprinsipper, men enda mer for tillit til at et fritt samfunn som trues av en undertrykkende angriper, ikke vil overgi seg uten kamp. Frihetens kraft har sine røtter utenfor politisk manipulasjon og militær undertrykkelse: historien har vist og vil vise at den til slutt vil seire og hevde seg. Begrepet «den frie verden» vil en dag forsvinne, men ikke fordi autoritære systemer har kvalt det, men fordi dets nødvendige motstykke, den undertrykkende bølgen, forhåpentligvis vil ha ebbet ut i en ikke altfor fjern fremtid.

Utfordringene for de kommende tiårene kan oppsummeres i tre grunnleggende prinsipper

1. En tilbakevending til de filosofiske grunnprinsippene for menneskelig frihet og verdighet og deres politiske konsekvenser

Det 20. århundrets filosofiske korrekthet er nå i mange tilfeller erstattet av likegyldighet og relativisme. Gitt den overveldende mangfoldigheten av meninger om praktisk talt alle aspekter av livet, har selv vanlige, daglige politiske spørsmål ofte blitt enorme utfordringer. Dette gjør jakten på grunnlaget for den frie verden enda mer håpløs i dag, fordi den berører filosofiske eller teologiske aspekter som man kanskje kan tolerere, men absolutt ikke bør diskutere. Fordi denne fortvilelsen uunngåelig fører til manglende perspektiv og dermed til en meningskrise, er det her vi må begynne.
Den enkeltes verdighet som utgangspunkt for all fri individuell og statlig eksistens forutsetter nødvendigvis en transcendent forståelse av virkeligheten. Dette fundamentet må – i det minste i sine sentrale aspekter og konsekvenser – plasseres i hjertet av den politiske handlingen og, til en viss grad, også i bevisstheten til folket som til syvende og sist henter sin eksistens fra det.

2. Den frie verdens geostrategiske orientering og gjensidige sikkerhet som svar på usikkerheter innenfor dens fellesskap

I liberale demokratier er det naturligvis en risiko for at et land trekker seg *politisk* eller *militært* ut av den frie verdens allianse eller setter den i tvil. Slike omskiftninger må forutses og motvirkes forebyggende på alle nivåer.
Som suverene kan folket når som helst stemme for utfall som svekker den eksisterende verdialliansen. Imidlertid bør *de enkelte demokratiene selv* være institusjonelt beskyttet mot sin egen avskaffelse. Enda større beskyttelse innenfor rammen av en statsallianse ville være ønskelig.

Den frie verden, som en verdibasert allianse, må på sin side ruste seg mot den sikkerhetsrisikoen som ville oppstå dersom én sentral og/eller flere mindre sikkerhetsgarantister skulle forsvinne. I tillegg til en geostrategisk relevant nasjonal reserve krever dette også en sikkerhetsarkitektur som er så robust som mulig og immun mot nasjonale solotiltak, og som i størst mulig grad er i stand til å avskrekke angrep fra det autoritære nettverket.

3. Konsekvent og vedvarende engasjement for den frie verden på internasjonalt nivå, i bevissthet om en historisk seier for friheten

Målet med gjensidig sikkerhet er ikke bare å ivareta enkeltstaters suverenitet i den snevre forstand av *nasjonale interesser*, men også å bevare den frie verdens historiske landvinninger – om mulig uten tilbakeslag – og å realisere det universelle kravet om grunnleggende menneskerettigheter. Forsvaret av det globale Vesten ligger derfor i siste instans alltid i den moralsk berettigede nasjonale interessen.[32]
Statene i det globale Vesten gjør derfor klokt i å konsekvent utvide og sikre den frie demokratiske orden i sine egne land, for ikke å diskreditere frihetsideen gjennom mangler.
Utad må de klart og utvetydig vise sin motstand mot det autoritære paradigmet. På et filosofisk plan er diktaturers eksistens en fornærmelse mot det absolutte[33] . Deres styre og deres gevinster er relative, deres ideologi – i den grad den er håndgripelig – er en *falsk filosofi* hvis langsiktige skjebne er forutbestemt: den vil ende i fullstendig intet. All herligheten til deres makthavere vil en dag bli til støv i møte med sannheten – med unntak av de lederne som våger å endre kurs.

De nevnte maksimene er ikke et utopisk eller fundamentalistisk program, og de avviser heller ikke diplomati, geostrategi og *realpolitikk*[34] . De krever først og fremst en konsekvent og ikke bare halvhjertet tilbakevending til tradisjonen, og deretter beskyttelse mot de usikkerhetene som har blitt stadig mer tydelige i det 21. århundret. Det faktum at det endelige målet er menneskerettighetenes universalitet – og at ingenting annet betyr en fri verden for alle eller et *universelt*

[32] En politikk basert på menneskerettigheter og grunnleggende verdier kan ikke se gjennom fingrene med sult, nød og undertrykkelse, og den kan heller ikke hevde at konflikter ikke er i «nasjonens interesse» å løse. Hvordan ens egne handlingsmuligheter ser ut i praksis, er selvfølgelig en helt annen sak.
[33] Det er vanskelig å finne en mer treffende måte å beskrive uvirkeligheten hos regimer som befinner seg i en tilstand av grunnleggende teoretisk og praktisk desorientering.
[34] Realpolitikk forstås her ikke som opportunistisk politisk manøvrering, men som en helhetlig politisk stil som er bevisst på realiteter – inkludert transcendente – og deres implikasjoner.

Vesten – bør ikke lenger settes i tvil med hensyn til menneskerettighetserklæringene fra de siste tre hundre årene.[35]

© The 20th Century Research Project – Philosophy of the Global West

Ytterligere informasjon og kontakt:

The 20th Century Research Project
www.20th-century.net

Filosofien om det globale Vesten
www.theglobalwest.com

✉ www.steff.international/CONTACT/

- Versjon 1 / 2026 -

[35] Verdenserklæringen om menneskerettigheter fra 1948 snakker om menneskelig verdighet, mens dens amerikanske og franske forløpere snakker om umistelige rettigheter, som hver for seg innebærer et ikke-positivistisk grunnlag.